

NEWSLETTER APRIL 2004

NEWS FROM CHAPTERS - SEPTENTRION - FLANDERS - AADAS - A RUBENS YEAR - ACTA POLITICA - A DOCUMENTARY ON IMMIGRATION - THE LOW COUNTRIES

NEWS FROM CHAPTERS MONTREAL

Heel toepasselijk gaf Willy Lubbers, tien jaar na het overlijden van Theo, op 18 september, een lezing met veel mooie illustraties over Het werk van glazenier Theo Lubbers. In veel kerken hier in de provincie zijn Theo's creaties te bewonderen, maar ook in de deur naar het Consulaat Generaal der Nederlanden én in de Nederlandse Co-op in Dollard-des-Ormeaux. Het was heel goed om weer herinnerd te worden aan één van de vele goede Nederlandse artiesten waar wij hier mee begiftigd zijn geweest. Veel dank aan Willy, die dit, met hulp van Iby Siemens, heeft samengesteld!

Ook hier in Montreal genoten wij van Pauline & Paulette. Het was op 16 oktober, weer op de normale plaats in McGill School of Architecture, dat deze Belgische film werd vertoond. Om eens even jezelf te kunnen verplaatsen in het leven van een Pauline, die geen moeilijkheden zien en ook meemaken, is wel een goede gelegenheid om jezelf te confronteren met bestaande problemen die graag opzij worden gelegd als ze ons niet direct aangaan.

Op 20 november zou Harm Sloterdijk een lezing presenteren over De St. Laurens rivier in lengte en breedte, hetgeen helaas op het laatste moment moest worden afgelast daar zijn echtgenote plotseling naar het ziekenhuis moest. In plaats daarvan werd de video vertoond: Hun keuze, welke Beppie Boudens bij zich had. Dat was van een TV presentatie in Nederland betreffende verschillende families welken uit het voormalige Nederlands Indië naar Nederland terugkeerden. De verschillende reacties op dit gebeuren waren speciaal interessant voor ons, die aan "deze kant" alles iets anders zagen.

Op zondag 30 november kwamen wij bij elkaar in de bekende Tadjia Hall aan de Lakeshore in Ste.-Anne-de-Bellevue, Onder leiding van Beppie Boudens werden Canons gezongen. De deelnemers hadden veel plezier. Voor een oud-artillerist als ik was het wel iets aparts, geen vuurwerk! Gezellig en leuk.

Twee weken later kwamen wij, traditie getrouw, bij Pieter Sijpkens "onder de koepel" bijeen voor een ongedwongen en, als iedere keer, bijzonder genoegelijk samenzijn. Wij danken onze gastheer maar eens weer, nooit genoeg.

Tot onze grote spijt hoorden wij dat juist voor Kerstmis de echtgenote van Harm Sloterdijk was overleden. Onze gedachten zijn bij de familie en wij wensen hem veel sterkte indeze moeilijke tijd.

Voor al onze mede-leden van CAANS wensen wij een voorspoedig en gezond 2004! Zoals

dat hier heet: à la prochaine!

Jan Beckman.

TORONTO

Het 2003-2004 jaar werd begonnen met een bijeenkomst op 17 oktober onder de titel "An artist and the Dutch connection." Als spreker voor die avond hadden wij uitgenodigd de Toronto artiest Ed Pien, die in het voorgaande jaar een tentoonstelling van zijn werk o.a. in Nederland had en hierover wilde vertellen. Zijn thema's hielden o.a. in "de strijd tussen land en water." Ook was er een project dat zijn oorsprong vond in een schilderstuk van Hieronymus Bosch, "the earthly delight theme." Dit werk bestond uit een zijde-achtig papieren tunnel, beschilderd met prachtige taferelen, waardoor men lopen of kruipen kon. Een aantal van zijn werken bestond uit z.g. "installations." Ed Pien vertoonde ons deze met dia's en video's. Zijn werk is in veel steden van Europa en Noord Amerika tentoongesteld. De aanwezigen waren zeer geïnteresseerd in deze originele werkstukken, hetgeen ook bleek uit de vele vragen die gesteld werden. Een fascinerende avond!

De volgende bijeenkomst was op 21 Ncvember toen wij de film "Pauline en Paulette" vertoonden. De Belgische Consul Mona van Wijnsberghe gaf hiertoe de inleiding. Deze film werd gemaakt door Lieven Debrauwer in 2001 en werd zeer geprezen op het Cannes Film Festival. Het is een verhaal over ouder worden en familiebanden, het verhaal van vier zusters en hun onderlinge verhouding. Pauline, een ietwat simpele vrouw van 66 jaar, leeft in haar geboortestad onder de hoede van haar zuster Martha. Pauline is enkel tot kleine klusjes in staat, maar blijkt gefascineerd door de boetiek van haar zus, Paulette, een winkel voor stoffen en kitscherige spullen voor dames. De jongste zus, Cecile, woont in Brussel. De zussen komen in een stroomversnelling terecht wanneer Martha sterft. Wat zal er met Paulette gebeuren? - Een gegeven behandeld met humor en gevoeligheid. De film werd zeer goed ontvangen door alle aanwezigen, waaronder ook een groot aantal van onze Belgisch/Canadese vrienden.

De eerste bijeenkomst van het nieuwe jaar vond plaats op 23 januari. Een van onze leden, Pol Maenhaut, vertelde ons over zijn reizen in Indonesië, het land waar hij werd geboren (in Madiun), zijn jeugd heeft doorgebracht en de interneringskampjaren heeft meegemaakt en overleefd. Hij maakte reizen in 1991, 1997 en 2001 over Java, naar Bali en ook naar Banda Neira, het eiland waar hij met zijn ouders en broers en zusters een deel van zijn jeugd doorbracht. Pol vertoonde een aantal video's o.a. van de Puri Tour Java -Bali Overland, de "Morning of the World", en "Glimpses of Indonesian Culture:" geleend van het Indonesisch Consulaat. Ook vertoonde hij video's die hij maakte tijdens zijn bezoeken met familieleden. Zo zagen wij o.a. zijn oude woonplaats op Banda Neira, de school van zijn vader en een bezoek aan zijn oude baboe. Deze beelden gaven een goede indruk van het persoonlijke aspect van deze reizen. Een waardevolle avond waarop wij weer intens gewaar werden van de verscheidenheid van culturen en de pracht van de natuur van de Indonesische Archipel.

VANCOUVER

Op donderdag 4 december mochten we tot ons groot genoegen Sinterklaas en Zwarte Piet in ons midden begroeten. De welkomsliederden werden uit volle borst meegezongen en door de Sinterklaas quiz bleek dat vele feiten toch niet zo algemeen bekend waren als men veronderstelde. Met gezellig praten en het eten van versnaperingen ging de avond snel voorbij. Nog heel hartelijk dank aan Leila en Rafael, Liet Hellwigs kinderen, die fantastische Sinterklaas tekeningen op het aanwezige "whiteboard" hebben geproduceerd en zeker de avond een echt "sinterklaasavondje" maakten. Zonder dat er kinderen aanwezig zijn is het toch niet "echt."

Op donderdag 12 februari 2004 sprak voor ons Dr. Erik Kwakkel. De lezing hield zich bezig met de oudste handschriften van de Nederlandse prozaliteratuur, dat wil zeggen met handgeschreven boeken uit de veertiende eeuw. Aan de hand van transparancies op een overhead projector worden deze oude boeken geïntroduceerd. De lezing laat zien waar ze werden gemaakt en door wie ze werden gelezen. Om een indruk te geven van het uiterlijk van een middeleeuws boek had de spreker een fragment van een dertiende-eeuwse Latijnse Bijbel meegenomen.

Het uitgangspunt van de lezing wordt gevormd door de boeken die zijn overgeleverd uit Rooklooster, een priorij van Reguliere Kanunniken nabij Brussel, opgericht in 1374. De bewoners van dit klooster beschikten over een indrukwekkende Nederlandstalige bibliotheek. Onder de vele handschriften die uit hun midden zijn overgeleverd bevindt zich een groot aantal exemplaren met Middelnederlandse prozaliteratuur (ongeveer 25). Ze bevatten allemaal geestelijk proza, zoals de werken van Hadewijch en Jan van Ruusbroec, en bijbelse werken zoals de evangeliën en de brieven van Paulus. De boekencollectie van Rooklooster is heel bijzonder: het gaat veelal om de oudste kopieën van Nederlandstalige prozaliteratuur en tezamen vormen de boeken de grootste collectie Nederlands proza uit de Middeleeuwen. De boeken zijn de afgelopen honderd jaar onderwerp geweest van verschillende literatuurhistorische studies. De priorij wordt daarin aangemerkt als één van de belangrijkste productiecentra van Middelnederlandse handschriften in de Zuidelijke Nederlanden (huidig België). Ter plaatse zouden veel monniken bezig zijn om Nederlandse boeken te kopiëren. Op een boekenlijst schreven ze vol trots welke prozawerken ze in bezit hadden.

Hoewel traditioneel wordt aangenomen dat de boeken in Rooklooster zijn gemaakt (en dat ze dus een vrij geïsoleerd bestaan hebben gekend), heeft de spreker in zijn proefschrift (verdedigd te Leiden in 2002) laten zien dat de boeken feitelijk in een andere gemeenschap tot stand zijn gekomen: het kartuizerklooster Herne. De omslag van Rooklooster naar Herne is weliswaar een klein geografisch verschil (Herne lag ook nabij Brussel), doch de implicaties voor ons begrip van de oudste Nederlandse prozaliteratuur is groot. Herne is namelijk deel van een literair netwerk in en rond de stad Brussel, waarin boeken werden vervaardigd, verhandeld en gelezen. De kartuizers kopieerden vele handschriften voor de bibliotheek van het klooster, corrigeerden ze met zorg, en ze maakten bovendien exemplaren op verzoek van personen buiten de

gemeenschap, zoals bewoners van kloosters en leken in de stad Brussel, waaronder een boekhandelaar. Van hun vroegere status als objecten die in isolement van de buitenwereld in Rooklooster voorhanden waren, zijn de oudste boeken met Nederlands proza verworpen tot pionnen in een levendig spel van lezers, boekenhandelaren en personen die boeken maakten, in en rond de stad Brussel aan het einde van de veertiende eeuw.

Op 10 juni 2004 vinden de verkiezingen voor het Europese Parlement plaats. Voor het eerst bestaat de mogelijkheid voor kiezers in het buitenland om bij de EP-verkiezingen te stemmen via internet of telefoon. U moet de Nederlandse nationaliteit bezitten en op de dag van de verkiezingen de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt. U kunt een kiesregistratieformulier:

(model D 3-1) downloaden van de internet

www.ukomttochook.nl

www.minbuza.nl/verkiezingen.

Na completering dient het formulier met een kopie van een geldig Nederlands paspoort of bewijs van Nederlandschap te worden gestuurd aan het Consulaat Generaal.

Ingevulde kiezersregistratieformulieren dienen uiterlijk 28 april 2004 te zijn ontvangen

Verdere informatie op de website van het Consulaat

Generaal: www.netherlandsconsulatevancouver.ca in the spotlight: Elections 2004 (in het nederlands)

Doeshka Timmer, secretaresse

SEPTENTRION

En lisant dans le n° 4 de 2003 la liste des ouvrages traduits du néerlandais entre mai 2002 et avril 2003, nous y relevons une vingtaine de romans, chiffre très élevé. C'est que la littérature néerlandophone a été mise à l'honneur au Salon du livre à Paris. D'ailleurs, les éditeurs néerlandais vont rendre la pareille à la France en mars 2004, en consacrant la Semaine du livre à la littérature francophone, avec étalages d'ouvrages francophones (on en traduit une cinquantaine par an vers le néerlandais), visites d'auteurs français etc. Le roman d'Erwin Mortier a dû être étalé à Paris, et ses deux autres romans publiés jusqu'ici paraîtront en français également sous peu, grâce à l'industrie de Marie Hooghe. L'oeuvre romanesque et poétique de Mortier est inactuelle, composée de souvenirs d'une enfance heureuse qui contraste implicitement avec le monde actuel.

On nous offre aussi deux récits de voyage: d'abord un essai sur la région de Bergen, où l'auteur québécois Serge Patrice Thibodeau a passé une semaine dans l'ancienne maison d'Adriaan Roland Holst; ensuite une visite à Jakarta pour retrouver les monuments architecturaux de l'époque coloniale, aujourd'hui maisons officielles, musées, gares et même un cinéma style De Stijl.

Dans les beaux-arts, on nous présente l'oeuvre de Dan van Severen, une oeuvre abstraite qui témoigne de sa recherche "de l'impérissable, du parfait ... L'art en tant

qu'art est pour lui religieux par essence." Dans le septième art, nous faisons la connaissance de Paula van Oest, dont le film *Zus & zo* a atteint la "liste courte" pour un oscar en 2003. Réaliste, elle présente avec compassion des personnages mus par l'"exigence éternelle d'un bonheur fugace." Et ajoutons - car un grand sportif élève son sport au rang d'un art - le double portrait dont on nous fait cadeau ici: du coureur cycliste Eddy Merckx, héros national de Belgique, et du footballeur Johan Crujff, héros national des Pays-Bas.

La couverture du no 1 de 2004 nous montre le poète surinamien Michaël Slory, assis dans une palmeraie à écrire; la première vingtaine de pages du numéro est en effet consacrée à ce pays. Or, celui-ci a beaucoup de langues. J'ai fait le compte rendu, dans notre Revue (no du printemps 2000, 37-40) d'un numéro de la revue *Callaloo* qui a présenté toute la complexité linguistique qui rend si difficile l'approche de la littérature des Antilles Néerlandaises. En plus, plusieurs auteurs surinamiens se sont installés aux Pays-Bas et ont écrit en néerlandais. Ainsi la littérature de ce pays n'est pas unifiée; les ouvrages publiés offrent plutôt le portrait des diverses communautés linguistiques. D'ailleurs, les éditeurs sont rares à cause de la pauvreté du pays. Tel auteur a publié un seul volume et laissé trente autres dans ses tiroirs.

On nous présente encore un auteur, celui-ci flamand: c'est Joris Note. L'extrait de son *Timmerwerk* qu'on nous offre met en scène non seulement le père du narrateur mais aussi la complexité du Mouvement flamand: catholique, nationaliste et socialiste, dans des proportions qui variaient selon les groupuscules.

D'autres arts sont représentés dans ce numéro aussi, bien sûr. Le photographe et artiste Dirk Braeckman a fait un double portrait du couple royal belge, en gris, comme une photo en noir et blanc. D'ailleurs ses photos sont sombres et n'ont pas le but de nous informer: elles évoquent plutôt "son monde intérieur," qui semble inquiétant. Très ouvert à la réalité, au contraire, Jo Coenen, Architecte des Bâtiments de l'État à La Haye, est le premier titulaire de ce poste depuis quinze ans qui trouve qu'il faut marier l'architecture à l'urbanisme et non l'y subordonner. Il est donc plus traditionnaliste et moins sujet à la mode que certains. Le style de son homologue l'Architecte du gouvernement flamand, bOb Van Reeth (c'est ainsi qu'il écrit son nom), semble offrir les mêmes qualités. D'informel et irrégulier, il a passé par "un sens baroque de l'espace" pour devenir sobre et simple sans pourtant ne rien renier qu'il avait appris auparavant. Comme Coenen qui voit l'architecte comme un créateur, Van Reeth s'affirme comme bâtisseur.

Ces deux derniers articles se complètent donc. Deux autres, en quelque sorte, se répondent aussi. Christophe de Voogd, né en France mais dont les grands-parents étaient néerlandais, rappelle sa vie entièrement consacrée, depuis combien d'années, à approfondir la compréhension réciproque des deux pays, comme enseignant, comme attaché culturel, et comme directeur de la Maison Descartes à Amsterdam. Fritz Bolkestein, commissaire européen, nous parle (dans un discours prononcé en septembre dernier à Bruxelles, la première conférence *Ons Erfdeel*), de "l'identité néerlandaise en Europe." Il affirme qu'un pays n'est pas obligé d'avoir une seule culture pour tous, qu'il n'y aura jamais une nationalité européenne, et qu'il faut accepter qu'on est du pays où l'on vit. Depuis son discours, une chose qu'il y a préconisée est devenue réalité: un Centre Pays-Bas-

Flandre a ouvert ses portes à Bruxelles.

FLANDERS

Issue 60 (Dec 03 - Feb 04) features the Flemish prominence in children's fashions, which has been considerable ever since the late '80s. Over the years the number of Flemish - and other - firms catering to this market has grown and the styles have greatly evolved, thanks in part to new fabrics. No doubt these come from Flanders too, like the furnishing fabrics, carpets and household textiles, for which Flanders has become as well-known as for tapestries in the middle ages. A very different material comes from the Deceuninck plastics company, which has taken over Thyssen Polymer and thus become, among other things, the world's largest producer of PVC siding and window frames.

Flanders has other kinds of expertise as well. Bulgaria has been working for the past ten years to create a system of customized care for its disabled people, and Flemish organizations are helping in that effort. The challenge is to change the old mentality that the disabled are not the individual's concern, the State is there to take care of them, and no sane person volunteers to work for nothing. In another field, Flemish art museum curators are becoming as well known as Flemish artists. In the footsteps of Jan Hoet, several are now directors abroad (it is hard to choose a few): Jan Debbaut at the Tate Modern, Chris Dercon at the Haus der Kunst in Munich, Catherine de Zegher at the Drawing Center in New York. Their expertise tends to be in modern art, but a great classical painter will be featured in museums in Antwerp and Lille in 2004, and that, of course, is Rubens (for details visit www.rubens2004.be) .

AADAS

In AADAS News for fall 2003, we learn of a number of publications:

- The proceedings at their conference last June were excellent (they are summarized in this News), and they propose to publish them. The volume will cost US\$15, or it is free to members of AADAS (whose annual membership fee is US\$20, \$10 to students).
- The translation of Jacob van Hinte's Netherlanders in America has been reprinted and is available for US\$39.95 (20% less for AADAS members).
- And a fully documented history of the pioneering western Michigan van Raalte family has appeared. It is called Albertus and Christina: The van Raalte family, home and roots, and costs US\$25 from the Eerdmans Publishing Company (www.eerdmans.com) or Hope College (www.hopebookshop.com).

There is also a call for papers for a conference called "Morsels in the Melting Pot," to be held on September 29 and 30, 2004 at the Vrije Universiteit Amsterdam, about the less discussed Dutch-American cultures (i.e. those not of the majority churches). Details at www.roosevelt.nl

A RUBENS YEAR

There are several art exhibitions this year devoted to Rubens. The biggest one is in Lille, with 160 works on view in the Palais des Beaux-Arts from March 6 to June 14. In Arras, the Musée des Beaux-Arts has an exhibition from March 6 to June 13 entitled Rubens contre Poussin, recalling the dispute in France around 1670 between the champions of Rubens, who felt that colour was the most important thing in painting, and those who agreed with Poussin that drawing mattered more.

Various locations in Antwerp are displaying works by Rubens with a view to showing that his range of topics is broader than we remember, while the Rubens House offers a selection of the paintings that Rubens collected. The Plantin-Moretus Museum will show a selection of the books he owned (June 12 - Sept. 12), and the Rockox House will display engravings reproducing his work from 1650 to 1800 (both from June 12 to Sept. 12, if I read rightly).

The Royal Museum of Fine Art in Antwerp, however, will be the great home of Rubens shows this year. From March 6 to June 13 it has an exhibition on the influence of Rubens on the modernization of painting in the 19th century. Another, about Flemish landscape art from Patinir to Rubens, which has already been in Essen and Vienna, will be on view there from May 8 to August 1st. A show called Copyright Rubens. Rubens en de grafiek will be there from June 12 to Sept. 12 and then will come "to Quebec" in October.

And for those who can't get to any of these, a very complete exhibition of Ruben's drawings will be in New York and then Vienna, while his oil sketches will be shown in Greenwich and go to the Berkeley Art Museum and then the Cincinnati Art Museum.

ACTA POLITICA

We have received the following e-mail, which we pass on to our readers:

Subject: CAANS - Acta Politica

I should very much like to contact CAANS members to make them aware of our journal 'Acta Politica' - the official publication of the Dutch Political Science Association.

Acta Politica publishes outstanding work reflecting research and developments of both a theoretical and empirical nature in Dutch and comparative politics, international relations, political theory, public administration, and political communication.

Would it be possible for me to either email your members directly, or to send you a brief promotional email which you could then forward on to your members?

You can find out more about the journal at <http://www.palgrave-journals.com/ap/index.html>

Kind regards,
Emma

Emma Jones
Publishing Editor
Palgrave Macmillan Journals
e: emma.jones@palgrave.com
t: +44 (0)1256 302809/+44 (0)7800 544452
f: +44 (0)1256 353774

A DOCUMENTARY ON IMMIGRATION

My name is Paul van den Boom, I am a Dutch filmmaker living in Montreal. Recently I finished a documentary, entitled Across the Atlantic.

Across the Atlantic is a 54-minute documentary on transatlantic immigration from the Netherlands to Canada. Through fascinating interviews with three generations of Dutch immigrants you find out what it was like to immigrate to Canada in the 1940s, '50s and '60s. We see Pier 21 in Halifax, back then and today. As well as lots of historical film footage from the 1940s and '50s, Holland-America Line's immigrant ships, like the Groote Beer, Volendam and Waterman.

Should you be interested in this particular era of your Dutch heritage, feel free to order Across the Atlantic on DVD.

To receive a DVD copy at home, please send a cheque of Can\$ 29.95 to Paul van den Boom. The price includes tax, shipping and handling to your home address.

For more information please visit <http://www.boompictures.ca>

Met vriendelijke groet,

Paul van den Boom
producer and director Across the Atlantic

The Low Countries

Arts and Society in Flanders and the Netherlands

Dit jaarboek wil een beeld geven van het literaire, culturele en maatschappelijke leven in Vlaanderen en Nederland. Het besteedt eveneens aandacht aan de relaties tussen de Engelstalige en Nederlandstalige wereld. Sinds 1993. web site: http://www.onserfdeel.be/nl/uit_tlc.asp

320 bladzijden

kleurendruk

Prijs

België: € 37,00

Canada: C\$ 75

Nederland: € 39,00

VS: \$ 45